

Bygdevekstavgift

mellom

Staten v/ Kommunal- og distriktsdepartementet, Trøndelag fylkeskommune og pilotkommunene Røyrvik, Namsskogan, Lierne og Grong

2024-2027

1. Bakgrunn

Målet med bygdevekstavtaler er å bidra til bosetting, tilgang på kompetent arbeidskraft og fremtidsrettet næringsutvikling i de minst sentrale deler av Distrikts-Norge. Målgruppen for ordningen er de minst sentrale distriktskommunene. Departementet har oppfordret til samarbeid mellom kommuner. Fem pilotområder ble høsten 2022 etter søknad valgt ut til å prøve ut bygdevekstavtaler som nytt distriktpolitisk virkemiddel.

Avtalene skal i hovedsak gi rammer for relevante samarbeidsparter til å utforske behov og handlingsrom for nye løsninger som kan komme flere distriktskommuner til gode. Gjennom forberedende arbeid med bygdevekstavtalen er det identifisert ulike innsatsområder som representerer særlige utfordringer i området. Staten ser behov for å støtte opp under arbeidet, og gjennom et samarbeid med kommunene og andre parter utforske lokalt tilpassede løsninger til disse utfordringene.

2. Hovedparter i avtalen

Hovedparter i denne avtalen er:

- Røyrvik kommune
- Namsskogan kommune
- Lierne kommune
- Grong kommune
- Kommunal- og distriktsdepartementet er koordinerende hovedpart på vegne av staten, herunder øvrige departementer, Distriktssenteret og Statsforvalter.
- Trøndelag Fylkeskommune [med forbehold om endelig politisk vedtak]

Avtalekommunene forplikter seg som hovedparter i avtalen til å prioritere innsats mellom delmålene i samarbeid med fylkeskommunen og staten som hovedparter for avtalen, samt utforme handlingsplan og konkretisere tiltak i samarbeid med aktører navngitt som samarbeidsparter under hvert delmål i avtalen. Avtalekommunene skal fordele midler fra tilskuddsordningen for bygdevekstavtaler, samt egne ressurser, mellom delmålene i handlingsplanen. Avtalekommunene forplikter seg til dialog med Trøndelag fylkeskommune som regional koordinator og eventuelle andre aktuelle samarbeidsparter under hvert av delmålene, herunder å koordinere sitt arbeid med øvrige piloter der det er hensiktsmessig. Avtalekommunene forplikter seg til å videreføre, følge opp og bygge opp under etablerte samarbeid seg imellom, samt vurdere ytterligere samarbeid, herunder samarbeid om velferdsproduksjon og øvrige kommunale oppgaver.

KDD forplikter seg som hovedpart i avtalen til å bidra med faglig rådgivning, evaluering og erfaringsdeling i prosessen, ha dialog om spørsmål som angår KDD og å godkjenne årlige handlingsplaner som følger opp delmålene og som samarbeidspartene enes om, som grunnlag for statlig tilskudd. KDD forplikter seg til å koordinere dialog mellom pilotene og berørte departementer, herunder Kunnskapsdepartementet og Samferdselsdepartementet. KDD forplikter seg til å samarbeide med berørte departementer om å legge til rette for dialog mellom pilotene og aktuelle underliggende etater.

Trøndelag fylkeskommune skal vurdere oppfølging av bygdevekstavtalene i sammenheng med øvrig distriktrettet innsats i fylket og årlige budsjettprioriteringer, herunder samarbeide

med piloten om prioritering av innsats mellom delmålene i avtalen. Fylkeskommunen skal videre bidra med faglig rådgivning i prosessen i tråd med prioriteringer i handlingsplan. Fylkeskommunen skal koordinere pilotenes arbeid på tvers der det er hensiktsmessig, samt underskrive på pilotenes handlingsplaner på områder der de er navngitt som samarbeidspart, før disse oversendes KDD.

Statsforvalteren i Trøndelag har fått i oppdrag å støtte opp under Trøndelag fylkeskommune i deres arbeid med overordnet koordinering av arbeidet med å følge opp de to Trøndelagsavtalene, med forbehold om endelig politisk vedtak om fylkeskommunens forpliktelser i avtalen. Som navngitt samarbeidspart i avtalen skal statsforvalter bistå i tråd med øvrig ansvar og innsats.

Distriktssenteret har fått i oppdrag å bistå kommunene som kompetansepåspartner, prosessstøtte og veileder i utviklingsarbeidet, særlig knyttet til felles prosjektledernetverk mellom pilotkommunene, samt bidra til erfaringsdeling mellom og fra pilotene på nasjonalt nivå. Distriktssenteret vil også ha en koordinerende rolle knyttet til kunnskapsformidling og eventuelle felles initiativ i samarbeid med pilotene.

Øvrige samarbeidsparter og deres forpliktelser er navngitt under hvert delmål.

3. Avtalens formål og omfang

Formålet med denne avtalen er å sikre at hovedparter i avtalen (se punkt 2) forplikter seg til å samarbeide omkring felles delmål og problemstillinger (se punkt 5). Avtalen skal bygge opp under faste samarbeidsstrukturer, legge til rette for dialog mellom partene og bidra til bedre sammenhenger mellom berørte politikkområder, forvaltningsnivåer og sektorer.

Partene skal gjennom avtalen bidra til å nå pilotenes mål om bosetting, tilgang på kompetent arbeidskraft og fremtidsrettet næringsutvikling i kommunene Grong, Lierne, Namsskogan og Røyrvik. Partene skal fokusere på innsats som kan gjøre det mer attraktivt å bo og arbeide i kommunene og slik bidra til økt tilflytting og redusert fraflytting. Partene skal i oppfølging av avtalen samarbeide om å utvikle og teste ny distriktpolitikk som kan ha overføringsverdi til andre distriktkommuner, samt mobilisere til økt utnyttelse av eksisterende ordninger.

Avtalen skal gi rammer for samarbeid mellom partene, avklare forventninger og skape forutsigbarhet om hvordan samarbeidet skal skje. Utover dette vil forpliktelsene beskrives nærmere i handlingsplan for oppfølging av avtalene, samt styringsbrev, budsjettbehandling mv.

Denne avtalen om samarbeid skal bidra til:

- å klargjøre viktige prinsipper og gjensidige krav og forventninger
- å sikre kontinuitet og forutsigbarhet for partene
- forståelse og respekt for hverandres synspunkter og arbeidsmåter
- å realisere pilotens mål om bosetting, tilgang på kompetent arbeidskraft og fremtidsrettet næringsutvikling i kommunene Grong, Lierne, Namsskogan og Røyrvik.

Eventuell uenighet søkes løst gjennom dialog.

Avtalen skal gjelde i perioden 1. januar 2024- 30. desember 2027. Ved avtaleslutt skal det vurderes om og i hvilken grad partene har levert på sine forpliktelser, slik de er definert i avtalen. Ved vurdering av måloppnåelse skal resultater fra arbeidet sees i sammenheng med øvrig innsats som treffer avtalekommunene i samme periode.

Tilskuddsordningen for utprøving av bygdevekstavtaler skal understøtte pilotens arbeid i prosessen og finansiere tiltak i årlig handlingsplan for oppfølging av avtalen, med forbehold om Stortingets årlige budsjettvedtak. Ytterligere finansiering skal avklares gjennom ordinære budsjettprosesser og synliggjøres i årlig oppdatering av handlingsplan for oppfølging av avtalen. Samarbeidspartene bør ellers bruke oppfølging av avtalen til å mobilisere til bruk av eksisterende ordninger.

4. Forankring

Piloten har stått fritt til å prioritere innsatsområder i tråd med lokale muligheter og utfordringer.

Ved avtaleinngåelse er avtalens innhold forankret i politiske vedtak i alle avtalekommunene, samt Namdal Regionråds handlingsplan for 2023 *Verden trenger flere Namdalinger, Mulighetsrom for interkommunalt samarbeid i Indre Namdal* (PWC 2022), viljeserklæring for samarbeid og kommuneplanens samfunnsdel. Avtalens innhold skal videre forankres i arbeidet med eventuelle nye samfunnsplaner.

For *Trøndelag fylkeskommune* er innsatsen forankret i politisk vedtak i fylkestinget, samt Trøndelagsplanen 2019-2030, Regional plan for verdiskaping i Trøndelag 2022-2025 og Kompetansestrategi for Trøndelag 2023-2027.

Fra statens side er avtalens innhold forankret i regjeringsvedtak, samt i Meld. St. 27 (2022–2023) *Eit godt liv i heile Noreg – distriktspolitikk for framtida* og andre aktuelle styrings- og beslutningsdokumenter. Ved avtaleinngåelse er avtalen behandlet i regjering.

5. Innsatsområder, samarbeidsparter og forpliktelser

Målene i bygdevekstavtalen fordrer koordinert innsats fra flere sektorer. På noen områder er det primært aktuelt med et pilot-stat-samarbeid, på andre er det aktuelt å samarbeide med fylkeskommunale aktører. Disse er navngitte som samarbeidsparter under. I slike tilfeller forplikter også disse aktørene seg gjennom avtalen å samarbeide om å finne mulige løsninger. For hvert delmål skal partene enes om konkrete tiltak i årlige handlingsplaner, samt enes om å invitere andre aktører inn i arbeidet.

Arbeidet skal konkretiseres i sammenheng med øvrig innsats i avtalekommunene, og samordne innsats i den grad det er hensiktsmessig. Eventuell deltakelse i forsøkskommuneordningen skal sees i sammenheng med innsatsen i den grad det er relevant.

Ved avtaleslutt skal pilotene rapportere på måloppnåelse for de enkelte delmålene. Partene under det enkelte delmål skal enes om hensiktsmessige måter å vurdere måloppnåelse som en del av arbeidet med handlingsplanene.

5.1 Delmål 1 Øke rekruttering av relevant arbeidskraft

Samarbeidsparter under dette delmålet omfatter Statsforvalteren i Trøndelag og Trøndelag fylkeskommune. Samarbeidspartene forplikter seg til å samarbeide med avtalekommunene om å utvikle en handlingsplan for å øke tilgangen på relevant arbeidskraft i avtalekommunene, og bidra til gjennomføring av handlingsplanen. Partene kan enes om å invitere øvrige aktører inn i arbeidet, slik som Distriktssenteret, NAV, karrieresenter, videregående skole, lokalt næringsliv, næringsforeninger, regionråd, Kompetanseforum Namdalen, Namdal studiesenter mv.

Partene skal under dette delmålet samarbeide om å utforske tiltak som kan øke rekruttering av relevant arbeidskraft i regionen. Dette kan innebære felles kartlegging av kompetansebehov på kort og lang sikt i samarbeid med lokale arbeidsgivere, utforske handlingsrommet for samarbeid om lokal tilgjengelig karriereveiledning både for unge og voksne og/eller generelt omdømme- og markedsføringsarbeid. Samarbeidspartene skal også vurdere innsats som kan bidra til å mobilisere innbyggere som står utenfor arbeidsstyrken.

5.2 Delmål 2 Øke tilgang til og bruk av fleksibel og desentralisert utdanning

Samarbeidsparter under dette delmålet omfatter Trøndelag fylkeskommune og Statsforvalteren i Trøndelag. Samarbeidspartene forplikter seg til å samarbeide med avtalekommunene om å utvikle en handlingsplan for å øke tilgangen til og bruk av fleksibel og desentralisert utdanning, og bidra til gjennomføring av handlingsplanen. Partene kan enes om å invitere øvrige aktører inn i arbeidet, slik som Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse, Utdanningsdirektoratet, regionale studiesentre, karrieresentre, lokalt næringsliv, universitet- og/eller høgskoler, Sametinget mv.

Partene skal under dette delmålet samarbeide om å dele og bygge kunnskap om lokale kompetansebehov på kort og lang sikt. Partene skal vurdere hensiktsmessige tiltak og modeller som kan bidra til å øke tilgang til og bruk av fleksibel og desentralisert utdanning på alle nivåer i utdanningsløpet i avtalekommunene. Dette gjelder tilgang til og fleksibiliteten i videregående opplæring der en større del av utdanningen skjer i arbeidslivet, samt tilgang til høyere yrkesfaglig utdanning, høyere utdanning og etter- og videreutdanning på områder som samarbeidspartene enes om er sentrale for etterspørselen i lokale arbeidsmarkeder. Det er særlig aktuelt å vurdere tiltak som utforsker nye løsninger for å ta i bruk eventuelle lokale studie- og kontorfellesskap (jf delmål 3).

5.3 Delmål 3 Utvikle lokale studie- og kontorfellesskap

Samarbeidsparter under dette delmålet omfatter Statsforvalteren i Trøndelag og Trøndelag fylkeskommune. Samarbeidspartene forplikter seg til å samarbeide med avtalekommunene om å utvikle en handlingsplan for utvikling av lokale studie- og kontorfellesskap, og bidra til gjennomføring av denne. Partene kan enes om å invitere øvrige parter inn i arbeidet, slik som universitet og/eller høgskoler, statlige etater, virkemiddelaktører eller andre med virksomhet i området.

Partene skal under dette delmålet utforske muligheter for å etablere og styrke lokale kontorfellesskap for fleksible arbeids- og studieplasser. Dette innebærer blant annet samarbeid om å bygge opp infrastruktur og et tilbud om fysiske lokaler for ansatte og studenter som ønsker å benytte seg av et slikt kontorfellesskap. Arbeidet bør ta utgangspunkt i bruk av eksisterende infrastruktur. Videre forplikter partene seg til å innlede dialog og invitere aktuelle statlige etater og ev andre aktører, til kompetansesamarbeid med mulighet for fysisk tilstedeværelse i avtalekommunene på kort sikt eller med avtalt frekvens. Arbeidet skal ses i sammenheng med felles utviklingsmiljø under delmål om samfunnsutvikling og planlegging, samt delmål om tilgang til fleksibel og desentraliserte utdanningstilbud.

KDD forplikter seg til å koordinere utvikling og ev uttesting av et initiativ for gjensidig hospitering, eventuelt der departementsansatte eller statlige etater kan tilbys å jobbe fysisk og/eller hospitere i avtalekommunene for en kortere periode. Initiativet skal utformes i dialog med avtalekommunene for å legge til rette for et gjensidig utbytte. KDD vil vurdere en eventuell videreutvikling av initiativet på bakgrunn av erfaringene fra uttestingen.

5.4 Delmål 4 Øke boligbygging og utvikle nye boligtilbud

Samarbeidsparter under dette delmålet er Husbanken og Trøndelag fylkeskommune. Samarbeidspartene forplikter seg til å samarbeide med avtalekommunene om å utvikle tiltak til en handlingsplan for å utvikle lokale boligtilbud i avtalekommunene, og bidra til gjennomføring av handlingsplanen. Partene kan enes om å invitere øvrige aktører inn i arbeidet, slik som Distriktsenteret, sparebanker, utbyggere, investorer og entreprenører. Husbanken forplikter seg til å koordinere arbeidet med oppfølging i og på tvers av bygdevekstavtalene under dette delmålet.

Partene skal under dette delmålet samarbeide om planlegging og gjennomføring av boligprosjekter i avtalekommunene og høste erfaringer med relevans for øvrige distriktskommuner. Dette innebærer samarbeid om å utforske muligheter for oppgradering av eksisterende boligmasse, nye boligkonsept og virkemidler som bidrar til flere egnede boliger i kommunene som bygger opp under gode bomiljø og stedskvaliteter, samarbeid med private aktører og styrket helhetlig boligplanlegging i kommunene, samt bruk av boligkoordinator. Innsats under dette delmålet skal ses i sammenheng med innsats under delmål 6 *Øke samarbeid om planlegging og utvikling i avtalekommunene* og med dette styrke kapasitet og kompetanse på helhetlig boligstrategisk arbeid i kommunene.

5.5 Delmål 5 Øke mobilitet for innbyggere og tilreisende

Samarbeidsparter under dette delmålet omfatter Trøndelag fylkeskommune. Samarbeidsparten forplikter seg til å samarbeide med avtalekommunene om å utvikle en handlingsplan for økt mobilitet for innbyggere og tilreisende og bidra til gjennomføring av handlingsplanen. Partene kan enes om å invitere øvrige parter inn i arbeidet, slik som FoU-miljøer, regionale transportselskaper som AtB, Statens Vegvesen mv.

Partene skal under dette delmålet dele kunnskap og utforske muligheter for å styrke mobilitetstjenester i regionen som også kan utvide bo- og arbeidsmarkedsregioner, sett i

sammenheng med øvrige samfunnsbehov for næringsliv og velferdsproduksjon. Samarbeidet innebærer dialog med ulike målgrupper og utforskning av nye modeller, herunder muligheter for samarbeid mellom privat og offentlig sektor, samordning av nærmiljøtransport og tilbringerløsninger og bedre utnyttelse mellom ulike transporttilbud (som buss og tog).

5.6 Delmål 6 Øke samarbeid om samfunnsutvikling og planlegging

Samarbeidsparter under dette delmålet omfatter Statsforvalteren i Trøndelag og Trøndelag fylkeskommune. Samarbeidspartene forplikter seg til å samarbeide med avtalekommunene om å utvikle en handlingsplan for økt samarbeid om samfunnsutvikling og planlegging i avtalekommunene og bidra til gjennomføring av handlingsplanen. Samarbeidspartene kan enes om å invitere øvrige parter inn i arbeidet, slik som Distriktssenteret, universiteter og/eller høgskoler, KS, statlige etater, Sametinget eller andre.

Partene forplikter seg til å støtte opp om varige strukturer for samarbeid mellom avtalekommunene, herunder etablering av felles plan- og utviklingsmiljø og mulighet for felles legetjeneste for de fire avtalekommunene.

Partene skal under dette delmålet samarbeide om varige løsninger som styrker avtalekommunenes ressurser og kompetanse til å drive samfunnsutvikling og planlegging. Dette kan inkludere samarbeid med andre relevante kompetansemiljøer på kort og/eller lang sikt innen temaer som bærekraft, strategisk planarbeid, strategisk boligpolitikk, juridisk kompetanse, digitalisering mv., jf delmål om studie- og kontorfellesskap.

Partene forplikter seg til å teste ut nye eller videreutvikle etablerte samarbeidsformer mellom stat, fylkeskommune og kommune.

Partene forplikter seg til å vurdere behov for kompetanseheving på planfeltet, herunder mulige samarbeid med leverandører av planfaglige utdanningstilbud og aktuelle statlige etater, praksisplasser for studenter og utvikling av etter- og videreutdanningstilbud på planfeltet, jf delmål om tilgang til og bruk av utdanningstilbud.

Avtalekommunene seg imellom forplikter seg til å samarbeide om å utarbeide planstrategier, koordinere arbeidet med å revidere kommuneplanens samfunnsdel og eventuelle arealplaner, sett i sammenheng med kommunenes lovpålagte tjenester og behov for tjenesteutvikling. Samarbeidspartene forplikter seg til å bidra med veiledningsstøtte i dette arbeidet.

5.7 Delmål 7 Styrke landbruksnæringen i Indre Namdal

Samarbeidsparter under dette delmålet omfatter Trøndelag fylkeskommune og Statsforvalteren i Trøndelag. Samarbeidspartene forplikter seg til å samarbeide med avtalekommunene om å utvikle handlingsplanen for å utforske nye grep for å styrke landbruksnæringa i kommunene. Samarbeidspartene kan enes om å invitere øvrige aktører inn i arbeidet, herunder landbruksorganisasjonene på lokalt/regionalt/nasjonalt nivå, FoU-miljøer, Innovasjon Norge mv.

Partene skal under dette delmålet samarbeide om å mobilisere til økt utnyttelse av eksisterende virkemidler på landbruksområdet for å styrke landbruksnæringen i Indre Namdal. I tillegg til skal samarbeidet se utviklingen av landbrukssektoren i sammenheng med annen næringsutvikling. Prosjektet skal bidra til å gi aktører i landbruket lettere og mer helhetlig tilgang til virkemiddelapparatet.

6. Overordnet oppfølging av avtalen

Avtalen skal følges opp av en handlingsplan som skal revideres årlig. Avtalekommunene har ansvar for å utforme handlingsplanen i samarbeid med navngitte samarbeidsparter (jf. rammene for tilleggsbevilgningen, formidlet i brev av 21. november 2023). Trøndelag fylkeskommune skal koordinere pilotenes arbeid på tvers der det er hensiktsmessig. Roller og ansvar vil beskrives nærmere i handlingsplan for oppfølging av avtalen. Se for øvrig omtale av forpliktelser under punkt 2. Hovedparter i avtalen.

KDD vil invitere hovedpartene til politisk dialog om framdrift og status i avtalene på årlig basis. Her vil det legges til rette for dialog med andre departementer som Samferdselsdepartementet, Kunnskapsdepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet, Forsvarsdepartementet og Landbruks- og matdepartementet om saker til politisk vurdering. Avtalekommunene forplikter seg til politisk behandling av status i arbeidet i forkant av de politiske dialogmøtene.

KDD vil i løpet av 2024 avklare hvordan avtalen skal evalueres i dialog med partene, i lys av endelig avtale og godkjente handlingsplaner. KDD legger opp til at partene skal enes om en felles evalueringsstrategi med rom for tilpasning til hver avtale. Forslag og første rapportering skal skje ved første statusmøte med politisk dialog.

KDD legger opp til at partene enes om et felles evalueringsdesign som også er tilpasset den enkelte avtale. Designet skal utarbeides i lys av konkretiseringer i handlingsplanarbeidet, med resultatmål under hvert delmål.

Avtalen er signert av

Avtalepart	Dato for politisk vedtak
Røyrvik kommune	
Lierne kommune	
Namsskogan kommune	
Grong kommune	
Kommunal- og distriktsdepartementet	
Trøndelag fylkeskommune	

Samarbeidsparter

Husbanken

Statsforvalteren i Trøndelag